

Stanisław Rymar

Sprawozdanie z drugiej Europejskiej Konferencji Sędziów „Sądownictwo a media”, Kraków, 25–26 kwietnia 2005 r.

Palestra 50/5-6(569-570), 205-207

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYMPOZJA KONFERENCJE

Sprawozdanie z drugiej Europejskiej Konferencji Sędziów „Sądownictwo a media”, Kraków, 25–26 kwietnia 2005 r.

Na zaproszenie organizatorów, którymi byli – Rada Europy i Krajowa Rada Sądownictwa we współpracy z Ministrem Sprawiedliwości, przybyło 140 uczestników z większości państw europejskich, w tym Rosji, Serbii, Ukrainy, ale także innych np. Japonii. Zdecydowaną większość uczestników stanowili sędziowie, natomiast media reprezentowane były nad wyraz skromnie – w drugim dniu brał udział dyrektor działu prawnego „Rzeczpospolitej” pan Krzysztof Sobczak, natomiast z zagranicy przyjechał jeden dziennikarz z Norwegii, a wśród wykładowców znaleźli się pan Andreu Manresa Montserrat – dziennikarz El Pais oraz profesor prawa mediów z City University w Londynie – Marcel Berlins felietonista prawny „The Guardian”.

Nie brakowało natomiast znakomitych gości i wybitnych wykładowców. Byli wśród nich Prezes Trybunału Konstytucyjnego prof. dr hab. Marek Safjan, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Lech Gardocki, Minister Sprawiedliwości Andrzej Kalwas, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Krzysztof Strzelczyk, Rzecznik Praw Obywatelskich prof. dr hab. Andrzej Zoll, prof. dr hab. Stanisław Waltoś, dr Krzysztof Kocel ambasador – przewodniczący Komitetu Ministrów Rady Europy, pan Roberto Lamponi – Dyrektor ds. Współpracy Prawnej Rady Europy, pan Alain Lacabarats – Przewodniczący Rady Konstytucyjnej Sędziów Europejskich, ks. biskup Tadeusz Pieronek, Prezes „Iustitia” – sędzia Teresa Romer, a także Prezes NRA.

Założeniem organizatorów konferencji było znalezienie metod dla wzmocnienia przepisów dotyczących ochrony praw człowieka przy zachowaniu równowagi w stosunkach pomiędzy wymiarem sprawiedliwości a mediami.

Uczestnicy konferencji zastanawiali się więc nad takimi problemami jak: ochrona prawa do wypowiedzi oraz prawa do informacji, prawa do sprawiedliwego procesu, ochrony prywatności, dobrego imienia i godności, a także zasady domniemania niewinności. Dyskutowano nad zasadą tajności postępowania sądowego.

Z osób, które wystąpiły w części otwierającej konferencję uwagę zwróciło znakomite przemówienie Prezesa Marka Safjana, który przedstawił w sposób bardzo wyważony trudną współpracę między wymiarem sprawiedliwości a mediami. Zaznaczył, że dopuszczalna jest krytyka orzecznictwa ze strony mediów. Z kolei pan Alain Lacabarats podkreślił istotne znaczenie zasady wolności prasy. Wystąpienie Ministra Andrzeja Kalwasa zawierało staranną

analizę zagadnień prawnych związanych z relacjami między dziennikarzami a sędziami i prokuratorami.

Otwierając pierwszy temat konferencyjny „Dostęp publiczny do wymiaru sprawiedliwości” prof. Lech Gardocki stwierdził, że istnieje potrzeba zachowania proporcji w krytyce mediów, co wynika z tego, że władza sądownicza jest inna od pozostałych władz. Drugi z wykładów pan Jean-Marie Coulon, honorowy Prezes Sądu Apelacyjnego w Paryżu, zwrócił uwagę na konieczność dbałości o powagę w trakcie postępowania sądowego. Jego zdaniem zbyt „zmedializowanie” wymiaru sprawiedliwości nie jest korzystne. Należy starać się zapobiegać „demokracji emocji” i np. wykorzystywanie prawa do zgromadzeń przez urzędnika demonstracji w trakcie postępowania sądowych jest jego zdaniem nadużyciem prawa.

W trakcie dyskusji zabrało głos kilku sędziów z zagranicy, a także pani Teresa Romer, która zwróciła uwagę na brak zainteresowania konferencją ze strony krajowych dziennikarzy. Poproszony o wypowiedź przez prowadzącego dyskusję pana Jeana-Marie Coulona przedstawiłem polską specyfikę rozpoznawania spraw gospodarczych i politycznych przez komisje sejmowe przy stałym (z bardzo małymi wyjątkami, gdy wyłączano jawność) uczestnictwie dziennikarzy, w tym zwłaszcza kamer telewizyjnych. Wyraziłem obawę, czy obecność mediów nie wpływa w sposób demobilizujący na osoby mające rozstrzygać konkretne zadania prawne postawione im przez Sejm.

Szczególnie zainteresowanie wywołał wykład pana Paula-André Comeau – profesora Krajowej Szkoły Administracji Publicznej z Quebec w Kanadzie. Jego zdaniem dziennikarze będą coraz silniej naciskać na szersze udostępnienie informacji związanych z samym wymiarem sprawiedliwości oraz jego kulisami. Pan Paul-André Comeau wypowiedział się za szerszym otwarciem sal sądowych dla dziennikarzy, zastrzegając jednak, że nieodzowne są pewne szczegółowe regulacje dotyczące na przykład obecności kamer telewizyjnych (wśród tych regulacji wymienił m.in. zasadę stałych kamer). Wspomniał także o tzw. „efekcie CNN” polegającym na standaryzacji przekazu informacji przez tę korporację i jej dominującą obecnie rolę w świecie mediów. Ten wykładowca podkreślił ogromne znaczenie tajemnicy dziennikarskiej. Warto przytoczyć zdanie, jakiego użył na zakończenie wykładu: „demokracja to stały plac budowy”.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się wykładem pana Paulo Mota Pinto – sędziego Sądu Konstytucyjnego z Portugalii na temat ochrony godności ludzkiej, życia prywatnego i rodzinnego otwierający debatę nad drugim głównym zagadnieniem jakim był problem: „wolność mediów a ochrona podmiotów prywatnych”. Wykład ciekawy, odwołujący się do znanych przykładów, jak choćby sprawa publikacji książki osobistego lekarza prezydenta F. Mitteranda – dr. Coblera. Autor referatu podkreślał istotne znaczenie ochrony praw człowieka zaznaczając przy tym, że w stosunku do osób świadomie biorących udział w życiu publicznym, należy domniemywać wyrażenie zgody na dostęp do ich życia także prywatnego. Natomiast w żadnym przypadku media nie mogą naruszać tych praw w celach reklamowych. To zróżnicowanie w ochronie praw człowieka zakwestionował w dyskusji ks. biskup Tadeusz Pieronek, który powoływał się na filozoficzną zasadę równości wszystkich ludzi.

Kolejnym referatem był wykład pana Marcela Berlinsa pt. „Wolność przekonań i wolność słowa”. Ten prelegent także bardzo mocno podkreślał znaczenie tajemnicy dziennikarskiej, jakie ma dla pracy dziennikarzy. Analizował stan prawny, istniejący w Anglii w zakresie ochrony przed nadużywaniem słowa, dochodząc do wniosku, że prawo angielskie jest przychylnie ofiarom nadużyć.

Z uwagi na to, że pan Marcel Berlins współpracuje z pismem, które także pisząc o obozach koncentracyjnych posługiwało się określeniami „polskie obozy koncentracyjne”, w trakcie dyskusji pozwoliłem sobie na przedstawienie tego problemu, jako bardzo aktualnego w Polsce i bardzo ważnego dla prawdziwego obrazu historii. Wykładowca zgodził się z moim stanowiskiem i stwierdził, że po naradzie redakcyjnej postanowiono zaniechać posługiwania się tym określeniem.

W trakcie panelu „Współpraca w celu lepszej ochrony praw człowieka i podstawowych wolności” zainteresowanie wywołała wypowiedź prof. Paula-André Comeau na temat roli internetu, dzięki któremu każdy może być dziennikarzem! Zwrócił on uwagę na rosnące, o światowym już zasięgu, znaczenie „weblogów”. O tym zjawisku mówił też Sir Jonathan Mance – sędzia Sądu Apelacyjnego w Wielkiej Brytanii podsumowujący dyskusję, stwierdzając, że prasa elektroniczna to przyszłość w świecie mediów.

Na zakończenie wypada zauważyć, że poza jedną notatką w „Rzeczpospolitej” i informacji PAP-owskiej polskie media nie wykazały zainteresowania tą konferencją...

Stanisław Rymar

Sprawozdanie z Kongresu Federacji Europejskich Adwokatów (European Bar Federation, EBF) Drezno, 19–21 maja 2005 r.

W dniach od 19 do 21 maja 2005 r. w Dreźnie odbył się Kongres Federacji Europejskich Adwokatów. Wzięło w nim udział 112 adwokatów z Hiszpanii, Niemiec, Francji, Austrii, Portugalii, Belgii, Włoch, Bośni i Hercegowiny, Holandii, Wielkiej Brytanii, Słowacji, Szwajcarii, Polski, Chorwacji, Turcji, Czech, Rosji i Litwy.

Uczestnikami Kongresu byli ze strony polskiej: radca prawny Marian Kowol – Naczelna Rada Radców Prawnych, adw. Zenon Marciniak – ORA Poznań, adw. Krzysztof Szkurat – ORA Poznań, adw. Monika Schumann – ORA Poznań oraz z ramienia Naczelnej Rady Adwokackiej piszący niniejsze słowa adw. Michał Pełczyński z Krakowa.

Temat Kongresu określony był jako „Potrzeby i oczekiwania wschodnioeuropejskich izb adwokackich”. Po uroczystym powitaniu ze strony gospodarza Kongresu – Izby Adwokackiej Saksonii, w imieniu której działał Prezydent tejże Izby adw. Günter Kröber oraz po powitaniu ze strony Prezydenta EBF – adw. Ulricha Scharfa przedstawiony został przez adw. Wolfganga Schmidta referat pod tytułem „Doświadczenia w byłych Niemczech Wschodnich”, a następnie referaty dotyczące sytuacji adwokatury w następujących krajach: Czechy (adw. David Stros), Słowacja (adw. Pavol Erben), Litwa (adw. Arunas Sarka), Polska (radca prawny Marian Kowol, adw. Michał Pełczyński, adw. Zenon Marciniak). Następnie adw. David Morgan dokonał podsumowania, po czym odbyła się debata dotycząca przedstawionych referatów.

W dalszym toku Kongresu adw. Jean-Pierre Gross przedstawił raport o stanie prac zmierzających przeciwko nowelizacji dyrektywy o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy w zakresie w jakim ta nowelizacja odnosi się do adwokatów.